

Total Pages – 4

M.A. RNLKWC-/SANS/SAN-101/22

2022

SANSKRIT

M.A. First Semester End Examination - 2022

PAPER - SAN-101

Full Marks : 40

Time : 2 hours

*The figures in the right-hand margin indicate marks.
Candidates are required to give their answers in their own
words as far as practicable.
Illustrate the answers wherever necessary.*

[सर्वे प्रश्नाः संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च समाधेयाः]

1. यथेच्छं प्रश्नचतुष्टयं वाक्येन वाक्याभ्यां वा उत्तरत। 2×4=8
 - (i) वाक्-सूक्तस्य अपरनामानि कानि? अस्मिन् सूक्ते कति ऋचः सन्ति?
 - (ii) 'रोदसी', 'क्रन्दसी' इमे द्वे के? कस्मिन् सूक्ते एतयोः वर्णनं प्राप्यते?

(Turn Over)

(2)

(iii) नासदीय-पुरुषसूक्तयोः किं तत्त्वं प्रतिष्ठितम्? दशाङ्गुलदेवता का?

(iv) सर्वार्थानामुपक्रमे कं नत्वा के कृतकृत्याः सञ्जाताः?

(v) परमेश्वरस्यैव इन्द्रादिरूपेण अवस्थानं केन मन्त्रेण सूच्यते?

(vi) आपस्तम्बमते कानि ब्राह्मणानि कश्च अर्थवादः?

2. यथाभिलाषं प्रश्नचतुष्टयम् उत्तरत। 4×4=16

(i) “संसवे निष्केवल्ये निविद्वानीयस्य पुरस्ताद्, ‘यो जात एव’ इति संशेत” –इतीयं भाष्यकारव्याख्या विशदीकुरुत।

(ii) मन्त्रस्यास्य पदपाठः करणीयः-

यो जा॒त ए॒व प्रथ॑मो॒ मन॑स्वान्
दे॒वो दे॒वान् क्र॑तु॒ना प॒र्यभू॑षत्।
यस्य॑ शु॒ष्माद्रो॑दसी॒ अभ्य॑सेतां
नृ॒ण्यस्य॑ म॒ह्ना स॑ ज॒नास् इन्द्रः॑ ॥

(3)

(iii) मन्त्रं व्याख्यात –

अहं॑ राष्ट्रो॒ संगम॑नी वसू॒नां चि॑कितुषी प्रथ॒मा य॑ज्ञियानाम्।

तं मा॑ दे॒वा व्य॑दधुः पुरु॒त्रा भूरि॑स्थात्रां भू॒यवि॑शयन्तीम्॥

(iv) ऋग्वेदस्य अभ्यर्हितत्वात् प्राथम्यं कथमिति पूर्वपक्षं सप्रमाणं प्रपञ्चयत।

(v) ऋचां त्वः पोषमास्ते पुपुष्वान् इत्यादिमन्त्रं व्याख्यात।

(vi) सूत्रं व्याख्यात – तदर्थशास्त्रात्

3. यथानिर्देशम् उत्तरत। 8×2=16

क. इन्द्रदेवतायाः चारित्रिकवैशिष्ट्यं पाठ्यांशावलम्बनेन विवृणुत।

अथवा,

कालसूक्तस्य वैशिष्ट्यं प्रतिपादयत।

(4)

ख. वेदस्य मन्त्रभागानां प्रामाण्यं विचारयत ।

अथवा,

वेदस्य लक्षणं प्रमाणं च वर्णयत ।
